

Velectěný pane Vasiliji Nikitiči.

Dopis, jímž mi Vaše excelence ráčila oznámit, jakou poctu mně Vaše milost prokazuje, přinesl mi nemalou radost: neboť kromě toho, že již osoba Vaší excelence mě musí zcela k úctě zavazovati, měl jsem odedávna přání najít příležitost, jak bych Vaší excelenci projevil svou úslužnost, neboť jsem dost slyšel o Vaší zálibě pro ruský jazyk, pro nějž i já podle svých sil pracuji. Mimo nadání se mé přání nyní vyplnilo. Předmluva k ruským dějinám, již mi Vaše excelence zaslala, i ostatní Vaše poznámky, které mi doručil pan rada Schuhmacher, přečetl jsem s velikou chutí a radostí nad úspěchy, které má Vaše excelence v práci na ruské historii. Na přání Vaší excelence mám čest současně poslat věnování jeho výsosti, jež jsem složil a předkládám Vašemu posouzení. Co se týče předmluvy, ta je veskrze výtečná i ve všem postačující a žádné opravy nepotřebuje, leda že by bylo možno uvážiti toto: Vaše excelence laskavě vysvětlila, proč neráčila připojit k dějinám Vámi sepsaným i život našeho vladaře, imperátora Petra Velikého, to jest proto, aby připomínajíc špatné činy některých význačných osob, nepohněvala jejich rodiny. Podle mého mínění bylo by třeba toto pravidlo dodržovat i v předmluvě samé. Vyskytuje se tam však pravý opak při odpovědi knížete Dolgorukova. O tom může Vaše excelence sama nejlépe rozhodnout. Rada Vaší excelence, abych převedl do veršů žalmy, mě velice těší a také sám již dávno mám k takové práci chuť, avšak překážejí mi dvě věci. První je nedostatek času, neboť mou hlavní starostí je hornictví, proč jsem byl také vyslán do Saska. Rovněž chemie a fysika žádají si mnoho času, kromě běžných prací na shromážděných Akademie; za druhé se práce obávám, jelikož nemohu dát svému převodu jiný smysl, než jaký už mají verše žal-

mů v překladu. Tak když jsem začal převádět do veršů překrásný žalm 103, nechal jsem práce proto, že jsem v překladu našel poklesky, na příklad: *Had tento, jež jsi stvořil, aby se mu vysmíval*, místo: *tato velryba, již jsi stvořil, aby přeztrala je* (to jest moře, jeho rozlehlost). Žalm, jež převedl arcibiskup Feofan, jsem v dopise Vaší excelence nenašel a myslím, že nedopatřením nebyl přiložen. Přitom mám tu čest zaslati Vaší excelenci všechny ódy, jež jsem sepsal a jež byly vytištěny. Také v budoucnu jsem s ochotou hotov posloužiti Vaší excelenci svými spisy, jakož i nyní zůstávám v hluboké úctě

Vaší excelence
nejpokornější sluha
M[ichajlo] L[omonosov].

Dne 27. ledna roku 1749.

Příloha:

Nejjasnější pane,
veliký kníže,
nejmilostivější pane.

Jak veliké jsou skutky někdejších vládců Ruska, zvláště samoděržavných předků Vaší imperátorské výsosti, jasně ukazují do dálky se rozkládající hranice tohoto státu, avšak jak tento stát vzrůstal a jakým těžkým nesnázím vzrůst jeho moci a slávy byl podroben a jak tyto nesnáze byly přemoženy, o tom jen nemnozí vědí, neboť postrádají spolehlivé vyličení ruských dějin: a takto chvála panovníků, kteří si svými zásluhami zavázali Rusko k vděčnosti, a stejně tak slavné jméno starobylého ruského národa upadají v temnotu a dobré příklady statečných činů a velemoudrého počínání zůstávají utajeny. Uprímná moje láska a vřelá horlivost pro vlast vedly mne k tomu, abych podle svých možností odpomohl tomuto nedostatku: proto jsem ještě za života našeho vladaře, blahé a nesmrtelné paměti imperátora Petra Velikého, započal s krajním úsilím pečovati o sebrání a uspořádání ruských dějin z různých rukopisných knih od ruských i některých cizích autorů. Plodem této mé mnohaleté práce je tato kniha, kterou v úctě věnuji Vaší výsosti a doufám, že následuje příkladu Petra Velikého, který se často těšil vzpomínkami na slavné skutky svých předků a který s chutí ráčil čísti vypravování o nich, také Vaše výsost tuto mou práci ráčí co nejmilostivěji přijmouti. Najde se v ní nemálo příkladů, které mohou přirozené sklony k záslužným skutkům povzbuzovat.

Znamenité ctnosti Vaší imperátorské výsosti poskytují bezpečnou naději, že v čas bohem stanovený uvidí Rusko ve Vaší výsosti horlivého následovníka nesmrtelných zásluh, a rovněž já se obracím k nejvyššímu s horoucí prosbou, aby požehnal a posílil Vaší výsost k našemu obecnému dobru, a jestliže osud tak stanovil, že nedostížné dílo Petra Velikého nelze lidskými silami překonati, nechť tedy připojí k nejdražšímu životu Vaší výsosti ona léta, která věrní synové vlasti jeho veličenstvu po smrti přáli.

Nejjasnější pane, veliký kníže,
nejmilostivější pane,
Vaší imperátorské výsosti...

VI. L. EULEROVI

Veleslovutnému a jedinečnému muži Leonhardu Eulerovi, členu a řediteli Berlínské královské Akademie věd a také čestnému členu Akademie věd v Petrohradě a královské Učené společnosti v Berlíně Michail Lomonosov posílá nejponiženější pozdrav.

Zasílaje Vám, proslulý muži, tento dopis, nemám před Vámi téměř omluvy pro své odmlčení. Snad tedy přijmete jako omluvu mé přiznání, že jsem velmi líný na psaní dopisů, v nichž není nic jiného kromě pozdravných projevů. Nemohu také zamlčeti, že vedle nedostatku vážných námětů, o nichž bych Vám mohl psát, byl jsem navíc zaměstnán pracemi nelehkými. Celý čas po obdržení Vašeho dopisu staral jsem se o vybavení chemické laboratoře, vybudované minulého léta štědrostí naší vladářky v zahradě Akademie, a opatřováním nádobí, instrumentů a surovin pro ni, nemluvě už o pracích na ruském jazyku. Přesto však jsem stále přemýšlel o vztahu tíže a hmoty a mnohé jsem mínil připojit k tomu, nač Vy jste mi laskavě odpověděl; protože se mi však zdálo, že jen málo z toho je nějak významné, odkládal jsem, chtěje se pustit do věci důležitějších, den za dnem psaní dopisů. A když jsem poslal svou rozpravu o salnitru do Berlína, nepodařilo se mi něco Vám o tom napsati, protože zatím co jsem se obíral zpracováním třetí kapitoly, moje žena přivedla na svět dceru, a proto jsem tak tak zakončil svou práci. Protože doba stanovená k udělení cen už minula a z posledních novinových zpráv není patrné, kdo cenu dostal, prosím Vás, proslulý muži, o zprávu o tom. Kromě toho jsem ke své rozpravě, zaslané pod heslem „Cognitio principiorum in Chymia tanti est, quanti principia ipsa in corporibus“¹, přiložil rozpravu o pružné

¹ Poznání prvků v chemii je stejně důležité jako samy prvky v tělesech.